Forslag til gebyrreduktioner og ændringer af Fødevarestyrelsens kontrolindsatser

Landbrug & Fødevarer har udarbejdet en samlet liste med forslag og eksempler til gebyrreduktioner og ændringer i Fødevarestyrelsens kontrolindsatser med henblik på at virksomhedernes administrative byrder.

Kontroller som kan bortfalde

Det bør som en del af analysen undersøges hvorvidt der er kontroller som ikke har ophæng i EU-reguleringen og helt kan bortfalde.

- ***USA-Audits:*** Fødevarestyrelsens USA-audits på danske slagterier angår i dag udelukkende Fødevarestyrelsens egen myndighedsudøvelse. Disse audits udføres ikke af øvrige EU-lande og bør kunne afskaffes helt, og ikke kun delvist, som det er tilfældet nu eller kunne varetages af Fødevarestyrelsens interne auditenhed.

Gebyrer som bør bortfalde eller bevillingsfinansieres

Der bør som en del af analysen laves en gennemgang af de udgifter der i dag pålægges erhvervet, og der bør foretages nabotjek vedr. finansiering af de enkelte kontrolindsatser. I dag betaler erhvervet bl.a. forlods for Fødevarestyrelsens forberedelse af sager ved domstole og øvrig sanktionering samt for stikprøvebaseret basiskontrol i engrosvirksomheder.

- ***Afskaffelse af ekstra administrativt gebyr ved sanktionering:*** Virksomheder der sanktioneres af Fødevarestyrelsen ifm. fødevarekontrol eller dyrevelfærd- og veterinærkontrol pålægges i dag et ekstra gebyr for Fødevarestyrelsens håndtering af sanktionering. På veterinærområdet udgør dette gebyr over 7.800 kr. Gebyret medfører en tredobbelt sanktionering, hvor virksomhederne først betaler en høj kvartersats for opfølgende kontrolbesøg, derefter en administrativ bøde og til slut en regning for at Fødevarestyrelsen har valgt at sanktionere. Her bør betaling for opfølgende kontrol og en bøde fastsat ud fra domspraksis være tilstrækkelig sanktionering. Opkrævning af betaling for Fødevarestyrelsens indledende retslige skridt ifm. en retssag vurderes samtidig at være i strid med retsplejelovens § 311.

- ***Bevillingsfinansiering af gebyr for engroskontrol****:* I dag betales der et gebyr for stikprøvebaseret fødevarekontrol i engros, mens der ikke opkræves gebyr for detail. Man afsatte i 2017 en et beløb til gebyrafløftning for engros, men udgifterne til kontrollen steg hurtigt igen og et gebyr blev genindført. Der er behov for en permanent løsning for ligestilling mellem engros og detail, så stikprøvebaseret basiskontrol ikke medfører gebyrbetaling for engros.

Kontrolområder hvor udgifter bør nedbringes

Der bør som en del af analysen ses særligt grundigt på de kontrolindsatser hvor der de seneste år er foretaget meget store gebyrstigninger, da disse områder forventes at have et særligt stort potentiale for udgifter der kan nedbringes.

- ***Gebyr for på- og aflæsning af levende dyr:*** Fødevarestyrelsen har netop varslet en gebyrstigning på over 100% for stikprøvekontrol ved pålæsning og aflæsning af levende dyr på trods af et faldende kontroltryk og en høj regelefterlevelse.

- ***Gebyr for dyrevelfærdskontrol:*** Fødevarestyrelsen har netop forhøjet gebyret for dyrevelfærdskontrollen væsentligt, med henvisning til et øget kontroltryk iht. dyrevelfærdsaftalen. Her bør det øgede kontroltryk finansieres gennem effektiviseringer.

- ***Gebyr for opfølgende fødevarekontrol:*** Fødevarestyrelsen har ved årsskiftet næsten fordoblet gebyret for opfølgende fødevarekontrol. Dermed har afskaffelsen af det 2. opfølgende kontrolbesøg reelt ingen effekt. Her bør man undersøge om udgifter er tilpasset bortfaldet af det. 2. opfølgende kontrolbesøg.

- ***Omfang af tilsyn på slagterier (kødkontrol):*** Flere slagterier oplever at der foretages uforholdsmæssigt mange tilsyn i tillæg til båndkontrollen, når tilsyn indgår som en daglig rotation af opgaverne på en arbejdsdag og der ikke er faste rammer for frekvens og omfang af disse tilsyn. Når båndkontrol og tilsyn foretages af den samme kontrollant, er der et ekstra stort behov for at der sættes klare rammer for omfanget af tilsyn, så disse tilsyn følger de almindelige principper for risikobaseret kontrol eller helt adskilles fra båndkontrollen.

- **Åbningsprøver ved skaldyrsopdræt:** Modsat andre medlemsstater, skal opdrættere af skaldyr i Danmark selv afholde udgifter til åbningsprøver før høst af skaldyr. Her bør der sikres lige konkurrencevilkår ift. de øvrige medlemsstater, hvormed udgiften til åbningsprøver må bevillingsfinansieres.

- ***Omkostninger ifm. eksportsyn:*** Opgørelser over virksomhedernes omkostninger til eksportsyn (eksportsyn af en embedsdyrlæge og syning af dyr ved pålæsning) viser meget store udgiftsstigninger pr. dyr. Udgifterne for syning af dyr på pålæsning er ud fra virksomhedernes egne oplysninger steget med ca. 25 pct. over de seneste to år, mens der for udgifterne til eksportsyn ses en fordobling over de seneste 5-6 år. Der er med disse nylige store udgiftsstigninger derfor umiddelbart et stort potentiale for at nedbringe udgifterne til eksportsyn.

- **Tidsforbrug ved syn af dyr forud for eksport:** I dag skal der foretages eksportsyn af alle dyr til eksport af en embedsdyrlæge af hensyn til dyresundheden. Kontrollen kan være forskellig alt afhængig af hvilket eksportcertifikat der skal attesteres af embedsdyrlægen. Virksomhederne oplever i den forbindelse store forskelle i tidsforbruget til syn fra de enkelte dyrlæger. Noget af forskellen skyldes, at der hos embedsdyrlægen opstår usikkerheder omkring certifikatkrav og der dermed bruges unødig lang tid på eksportsynet. Her kan der med fordel sættes et loft over faktureret tidsforbrug ved eksportsyn, så eventuelle usikkerheder i certifikatkrav ikke medfører øgede omkostninger for virksomheden ligesom der skal arbejdes på at nedbringe tidsforbruget.

- ***Optimering af eksportsyn:*** Alle dyr skal synes af en embedsdyrlæge før eksport, og mange virksomheder har mulighed for at planlægge behovet for eksportsyn i god tid forinden, og dermed give Fødevarestyrelsen bedre muligheder for at planlægge i forhold til kørsel og brug af personale. Det bør undersøges om der kan optimeres på

planlægningen og forbruget af personale, hvis virksomhederne i langt højere grad planlægger eksportsyn bedre. Det kan evt. være i form af en differentieret gebyrtakst, som er markant lavere for eksportsyn bestilt i god tid forinden, så der kommer et incitament til at planlægge bedre.

- ***Bevillingsfinansiering af DIX:*** Da de digitale eksportcertifikater (DIX) er en grundforudsætning for en velfungerende fødevareeksport, mener vi at udgifterne bør bevillingsfinansieres.

- ***Omkostninger til certifikatkontrol:*** Flere virksomheder oplever meget store stigninger i udgifter til certifikatkontrol. Flere nye nationale krav og Fødevarestyrelsens egen ændring i procedurer øger tidsforbruget væsentligt, hvilket pålægges virksomhederne. Omkostningsniveauet er i flere tilfælde mange gange højere end i øvrige EU-lande. Vi vil opfordre til en gennemgang af procedurer så tidsforbruget optimeres og at fjerne nationale særkrav ifm. forsegling.

Anvendelse af data og ny teknologi

Der bør som en del af gebyranalysen ses på mulighederne for i højere grad at anvende ny teknologi, rekvireret data, virksomheders egne audits mv. med henblik på at kunne nedbringe udgifter og byrder ifm. kontrollen uden at gå på kompromis med formålet for kontrollen.

- ***Brug af virksomhedernes data og audits:*** Mange virksomheder har i dag omfattende egenkontrolprogrammer og audits der går længere end de lovgivningsmæssige krav. Dette indebærer bl.a. udtagning af egner prøver og analyser. Fødevarestyrelsen kan med fordel i langt højere grad placere ansvaret hos virksomhederne og inddrage virksomhedernes egne data eller audits i Fødevarestyrelsens kontrol.

- ***Brug af tredjepartscertificeringer:*** Af hensyn til afsætningen af danske fødevarer er store dele af primærproduktion omfattet af private standarder, som kontrolleres via forskellige kontrolorganer. Til eksempel foretages der allerede i både grise- og fjerkræsektoren en veludviklet uafhængig 3. parts audit af dyrevelfærd, dyresundhed og fødevaresikkerhed i alle besætninger enten årligt eller som minimum hvert 3. år. I forbindelse med implementeringen af dyresundhedsloven er der inden for de tre animalske sektorer gang i et udviklingsarbejde, som må forventes at føre til branchestandarder for smittebeskyttelse med tredjepartscertificering. Der opfordres til at det afdækkes, hvordan de private standarder i højere grad kan anvendes til at nedbringe kontroltrykket og/eller sikre en højere grad af målrettet kontrol i besætninger med særlige risikoparametre. Konkret kan dette ske ved at indarbejde resultaterne af disse kontroller i Fødevarestyrelsens risikoudpegningsmodel. Det kunne ske ved hjælp en trafiklysmodel, hvor det uafhængige certificeringsbureau ved hjælpe af farvekoder angiver om besætningen/ virksomheden er godkendt, har sanktioner for administrative hændelser eller skal have opfølgende kontrolbesøg. Fødevarestyrelsen kan dermed indbygge farvekoden i risikoudpegningsmodellen uden at der på gives fuld indsigt i kontrolresultaterne.

- ***Styrket digitalisering via. datadrevet kontrol:*** Øge brugen af ny teknologi og AI herunder udvikling af løsninger til digital transformation af de kontroldata som generes af tilsynsmyndigheden ved tilsyn og audit på eksportautoriserede kød- og

mejerivirksomheder til understøttelse af eksportaktiviteter med samtidig omlægning af fysisk kontrol af eksportcertifikater til digital kontrol.

- ***Brug af VR-briller:*** Videobaseret kontrol og brug af VR-briller vurderes at have et stort potentiale for at kunne mindske tid og omkostninger på flere kontrolområder. Til eksempel kunne online syn af dyr forud for aflivning og afblødning på besætningen bidrage til en markant nedbringelse af udgiften til dyrlægens køretid og tilstedetid. Brugen af VR- briller kunne samtidig udnyttes som teknologisk løsning ved eksport syn af fjerkræbesætninger, hvor kontrollen i forvejen sker på flokniveau. Tilsvarende kunne disse løsninger tages i anvendelse ved opfølgning på sanktioner fra kontrolbesøg for forhold som f.eks. indretning af sygestier, kalvesutter, ko-børster mv bidrage til en mere effektiv og omkostningsreducerende kontrol, ligesom opfølgning på overtrædelser af administrativ karakter som certifikater, risikovurderinger eller lignende kan foretages digitalt. Dette kunne bidrage til at reducere omkostningerne til kontrol betydeligt ved at transportomkostningerne dermed reduceres.

- ***Adgang til besætningernes administrative systemer:*** Der foretages i stigende grad indsamling og systematisering af data og informationer i besætninger. Det gælder både i den såkaldte ” Danish-boks” for grise og ”kvægdatasen” for kvæg og database for fjerkræ. Hermed sikres det, at al nødvendig dokumentation til en kontrolbesøg er digitaliseret og samlet et sted. De administrative systemer sikrer bl.a. at opdateringsfrister mm. overholdes. Det bør overvejes, hvorledes disse systemer kan være hjælpsomme i forhold til den offentlige kontrol, hvis besætningsejeren giver Fødevarestyrelsen adgang til at se med i det elektroniske arkiv. Det kan være i forbindelse med forberedelse af kontroller, som dermed kan blive mere effektive eller det kunne være, at det ligefrem kunne erstatte fysisk kontrol af administrative forhold med digital administrativ kontrol.

- ***Videobaseret kontrol ved opfølgning på administrative overtrædelser:*** Der foretages i dag altid fysisk kontrol ved anmeldelser eller opfølgning på overtrædelser af administrativ karakter. Opfølgning på administrative overtrædelser, overtrædelser vedr. indretning og helt generelt kædekontrol, kan med fordel foretages digitalt, hvor man over videoforbindelse kan konstatere at der er rettet op på forholdet. Dette sparer både kontrollen for tid og udgifter ved kørsel og sparer virksomheden for tid ifm. selve kontrollen.

<u>Tilpasning af kontrollen (mere vejledning og færre byrder)</u>
Der bør som en del af analysen ses på de elementer af kontrollen som er særligt bebyrdende for virksomhederne. Det kan både være kontroltrykket men også hvordan kontrollen udføres.

- ***Risikobasering af kontrol af levende dyr:*** I dag foretages hovedparten af eksporterne af levende dyr til faste destinationer på faste leveringsdage gennem året. Det bør undersøges, om kontrollen i højere grad kan risikobaseres, således at virksomhederne anmelder ture til faste destinationer, og at kontrollen af disse foretages på baggrund af stikprøvekontroller og særlige risikoperioder med f.eks. varme temperaturer.

- ***Begrænsning af Rejseholdets kontrol:*** Fødevarestyrelsens rejsehold deltager i dag i en lang række aktiviteter i Fødevarekontrollen, herunder ifm. kampagner og lignende. Virksomhederne beskriver det generelt som meget voldsomt at blive kontrolleret af et rejsehold, som nidkært leder efter fejl i virksomheden. Almindelige virksomheder bør ikke udsættes for kontrol af et rejsehold. Kontrol udført af Fødevarestyrelsens rejsehold bør begrænses til særlige kontroller på tværs af myndigheder samt kontrol af virksomheder med en tydelig manglende vilje til regelefterlevelse.

- ***Undgå unødig brug af to eller flere kontrollanter:*** Flere virksomheder oplever at Fødevarestyrelsen i øget grad gør brug af to kontrollanter ifm. kontrol. Brug af to kontrollanter under kontrol virker både optrappende for virksomhederne, og medfører øgede udgifter, da virksomhederne betaler for tilstedetid for begge kontrollanter og ikke oplever at kontrollen gennemføres på den halve tid. Brugen af to kontrollanter bør begrænses til helt særlige tilfælde og bør ikke medføre øgede udgifter for virksomheden.

- ***Omdan opfølgende kontrolbesøg af administrative forhold til målrettet kontrol:*** Når der følges op på overtrædelser, udføres dette i dag som et almindeligt kontrolbesøg med kontrol af flere kontrolområder. Ved at afvige fra dette når der er tale om overtrædelser af administrativ karakter eller andre forhold som kan kontrolleres over en videoforbindelse, gives der mulighed for at kontrolbesøget kan udføres som digital kontrol. Generelt opfordres der til at opfølgende kontrolbesøg begrænses til kontrol af den pågældende afvigelse.

- ***Øget brug af varsling af kontrol:*** Det bør undersøges om varsling af kontrolbesøg kan foretages uden at formålet med kontrollen tabes af hensyn til virksomhedernes muligheder for at stille med kvalificeret personale.

- ***Loft over både antal af kontroller og samlet tidsforbrug ved kontrol:*** I dag ses der store forskelle i antal kontroller og tidsforbruget for kontrol på tværs af virksomheder, som ikke umiddelbart kan henføres til risikoudpegning. Der bør derfor være et loft over antal kontroller og loft for hvor meget tid der samlet kan bruges på kontrol af den enkelte virksomhed (uden opfølgende kontrol).

- **Erstat den frekvensbaserede kontrol med kampagnekontroller:** Kontrollen bør risikobaseres fuldt ud. Ift. særlige aktiviteter hvor der vurderes at være behov for kontrol inden for en vis frekvens, kan dette planlægges som kampagnekontrol.

- **Ensretning af Fødevarestyrelsens organisering ift. kontrol:** Der opstår en række udfordringer ift. ensartet sanktionering og ensartet udførelse af kontrol når enkelte kontrolområder er forankret i selvstændige enheder. Med henblik på at sikre ensartethed i kontrollen og effektivisere brugen af stabsfunktioner, bør sekretariatet for kødkontrol nedlægges som selvstændig enhed, og indgå på lige fod med andre kontrolområder i FVST. Samtidig bør Fødevarestyrelsens rejsehold i højere grad organiseres sammen med de øvrige kontrolfunktioner og underlægges den samme kvalitetssikring som for øvrige kontrolområder.

- ***Udlicitering/ uddelegering af kontrol:*** Det bør undersøges om der er kontrolindsatser som ikke har direkte ophæng i EU-reguleringen og dermed kan sendes i udbud og udliciteres til eventuelle uafhængige kontrolorganer. Eller om Fødevarestyrelsen

uddelegerer kontrollen ved at godkende 3.parter til at foretage kontrollen, som det kendes bl.a. fra kontrollen af det statslige dyrevelfærdsmærke, hvor en 3. parts audit foretager den regelmæssige kontrol og Fødevarestyrelsen kun foretager en begrænset stikprøvekontrol.

- ***Udpegning af kontrol efter CVR nr. frem for CHR nr.:*** I dag bliver besætninger i mange tilfælde udtrukket tilfældigt til kontrol på baggrund af deres CHR nr., og der foretages ikke en koordinering af kontrollen på virksomhedens CVR nr. Det betyder at den samme landmand kan opleve at blive udtrukket til kontrol på forskellige CHR-numre i hans virksomhed inden for en kortere tidsperiode. Det kunne med fordel undersøges, om udtræk til kontrol i højere grad kunne ske på CVR niveau hvor enkelte CHR-numre under denne virksomhed udtages til kontrol på samme tid. I den forbindelse kan man sikre, at samme CVR nr. kun bliver udtaget til kontrol maksimalt 1 gang årligt og at kontrollerne på CHR-niveau dermed samles i en fælles kontrol.

- ***Samlet kontrol for mindre fødevarevirksomheder med mange forskellige aktiviteter:*** Mindre virksomheder, der driver flere forskellige former for produktion som f.eks. virksomheder med husdyrproduktion, slagteri, gårdudsalg, salg til detail, ægpakkeri mv. oplever i dag at få kontroller målrettet den enkelte aktivitet. Det bør undersøges om man kan udvikle en særlig kontrol for disse virksomheder, som samlet kan kontrollere mange forskellige aktiviteter i en lille skala, med henblik på at nedbringe kontroltrykket for denne type virksomheder.

- ***Tilpasning af fysisk kontrol af akvakulturdyr ved udstedelse af dyresundhedscertifikater:*** Dambrug oplever udfordringer med kontrol ved eksport af levende fisk, ift. at kunne levere fisk på mandage, grundet krav om fysisk kontrol inden for 72 timer inden eksport. Udfordringen kan umiddelbart afhjælpes ved at akvakultur gives første prioritet ved fysiske kontroller om fredage, så anlæg synes inden kl. 09:00. mens fysisk kontrol gennemført på foranledning af én operatør skal kunne anvendes af en anden operatør, så den samme besætning ikke skal synes to gange inden for 72 timer.

- ***Samling af kontrol:*** Det kan med fordel undersøges hvor der meningsfyldt kan samles forskellige kontroltyper under et kontrolbesøg for at reducere udgifter til kørsel og antal gange virksomhedens ansatte skal stå til rådighed for kontrol. I forbindelse med eksport af dyr kan der eksempelvis forekomme tre typer af kontroller. Der vil altid være et eksportsyn af en embedsdyrlæge, derudover vil der være syning af dyr ved pålæsning, og slutteligt kan der forekomme stikprøvekontroller. I dag kan der møde tre forskellige dyrlæger op på samme tid til en virksomhed, som hver varetager hver af disse kontrolopgaver.

- ***Orientering af virksomheder ved ændringer i praksis og sanktionering:*** Flere virksomheder oplever at ændringer i praksis på specifikke kontrolområder eller sanktioneringspraksis ikke formidles, og virksomhederne derfor ikke gives tid og mulighed til at rette ind efter ny praksis. Flere virksomheder oplever også uoverensstemmelser i sanktioneringen eller regelfortolkningen blandt de tilsynsførende. Her vil vi foreslå at der etableres regionale møder i fødevareenhederne og veterinærenhederne, hvor virksomhederne kan orienteres om fremtidige kampagner og

ændringer i praksis eller sanktionering – i tillæg til dialogforum for kontrol. Vi er allerede i dialog med Fødevarestyrelsen omkring dette. Vi vil foreslå fysiske hilse-på møder og efterfølgende møder over teams. Vi vil samtidig opfordre til at vejledninger løbende opdateres så alle dele af kontrol og sanktionering beskrives, da flere tilsynsførende holder sig meget stringent til disse vejledninger, som ikke altid indeholder de pragmatiske tilgange der må tillægges ved særlige forhold og som udvikles over tid.

- ***Øget brug af vejledning (bagatelagtige overtrædelser):*** Flere virksomheder har oplevet at forhold der tidligere blev vurderet som bagatelagtige overtrædelser nu (efter ændringen fra to til et opfølgende kontrolbesøg) indskærpes. Vi vil opfordre til i samme omfang som tidligere at gøre brug af vejledning frem for indskærpelser, så afskaffelsen af det 2. opfølgende kontrolbesøg ikke blot erstattes af øget opfølgende kontrol som følge af hyppigere brug af indskærpelser.

- ***Forkorte sagsbehandlingstider:*** Flere virksomheder venter ofte længe på svar fra Fødevarestyrelsen. Det gælder både ved regulære spørgsmål og ved afgørelser af sager. Dette opleves bl.a. ifm. fornyelse af indenrigserklæringer, hvor virksomheder oplever at skulle anmode om fornyelse 4-6 uger før udløb. Der kan med fordel ses på om der kan sikres en forenkling af proceduren for fornyelse af erklæringerne, så sagsbehandlingstiden reduceres.